

SVENLJUNGA
KOMMUN

riktlinje

besök, fotografering och filmning på röstmottagningsställe och vid rösträkning

Beslutat av: Valnämnden

Beslutandedatum: 2022-05-16 § 18

Ansvarig: Valansvarig

Revideras: Vid behov

Följas upp: Inför val

Innehållsförteckning

Inledning	3
Gällande rätt	3
Röstmottagarnas och rösträknarnas ansvar	4

Inledning

Röstningsförfarandet och rösträkningen är en offentlig förrättning vilket innebär att vem som helst kan besöka ett röstmottagningsställe och ett lokal för rösträkning och då fotografera eller filma.

Vissa undantag kan förekomma i byggnader där det bedrivs viss verksamhet exempelvis inom vården.

Gällande rätt

Den preliminära rösträkningen i vallokal, valnämndens preliminära rösträkning och länsstyrelsens slutliga rösträkning är enligt 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § respektive 13 kap. 1 § vallagen (2005:837) offentliga förrättningar. Det innebär att vem som helst får besöka och bevaka röstmottagningen och rösträkningen. Den som besöker ett röstmottagningsställe eller rösträkningslokal har rätt att vara anonym.

Den som besöker, fotograferar eller filmar på ett röstmottagningsställe får inte riskera att avslöja valhemligheten eller störa ordningen.

Enligt 3 kap. 1 § regeringsformen (1974:152) utses riksdagen genom fria, hemliga och direkta val. Med hemliga val menas att väljaren inte är tvungen att visa eller informera andra hur hen ämnar rösta eller har röstat. Även om det ytterst är det allmännas ansvar att tillgodose väljarnas behov av skydd för valhemligheten finns det dock även inslag av eget ansvar för väljare som exempelvis vill dölja vilka valsedlar de har tagit att enkelt göra det under passagen genom lokalen till valskärmen.

Förbud mot fotografering och filmning kan dock förekomma på vissa platser för röstmottagning, exempelvis inom vården med stöd av skyddslagen (2010:305) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Vid rösträkning ska det finnas en reell möjlighet att iaktta vad som sker ifråga om rösträkning och bedömning av rösternas giltighet vid visst bord eller vid vissa moment i proceduren. Den som vill ska kunna fotografera eller filma.

Om det finns tillstånd att kamerabevaka i en lokal som används som röstmottagningsställe eller för rösträkning måste valnämnden och länsstyrelsen bedöma om de ändamål, som ligger till grund för eventuella tillstånd om kamerabevakning, innebär att bevakningen måste stängas av i samband med röstmottagning eller rösträkning.

Bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning som har till syfte att skydda grundläggande rättigheter och friheter, särskilt enskildas rätt till skydd av sina personuppgifter, är tillämpliga även ifråga om kamerabevakning. Det är som huvudregel inte tillåtet att kamerabevaka på en plats dit allmänheten har tillträde om det är möjligt att utan svårighet identifiera enskilda individer genom ansiktsgenkänning, kroppsrörelser, gångstil och liknande.

Allmänheten har inte rätt heller att besöka andra platser, t.ex. plats där valmaterial förvaras eller där registrering sker, i samband med den slutliga rösträkningen. Allmänheten kan hänvisas till lämplig plats och bör ledsagas till den platsen. Den som besöker rösträkning kan uppmanas att bära besöksbricka för att få tillträde till platsen. Besökaren har dock alltid rätt att vara anonym. Besökaren kan också ombedjas avlämna ytterkläder och väskor i förvaringsutrymme. Stora besök kan delas upp i mindre grupper.

Röstmottagarnas och rösträknarnas ansvar

Röstmottagare, rösträknare och övriga funktionärer som deltar vid rösträkning bör i utbildning informeras om vilka rättigheter som följer av att röstmottagningen och rösträkningen en offentlig förrättning. Det bör göras tydligt för den som ska arbeta vid röstmottagning eller rösträkning att fotografering eller filmning kan förekomma.

Av 8 kap. 4 § vallagen framgår att röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. Den som finns i lokalen eller i ett utrymme intill denna ska rätta sig efter de anvisningar som röstmottagarna ger för att röstmottagningen ska kunna genomföras. Blir det sådan oordning att den inte kan avstyras får röstmottagningen tillfälligt avbrytas.

Det kan även vara lämpligt att förbereda information till besökare om lämplig plats för att iaktta valarbetet, exempelvis genom affischering eller genom att särskilda personer utses för att möta besökare och hänvisa den som vill fotografera eller filma till särskild plats.

Vid oordning i samband med rösträkning kan röstmottagare eller rösträknare be den som stör att upphöra med detta eller be den som stör att lämna lokalen. Är det fråga om en väljare bör hen alltid beredas tillfälle att rösta först. Vid oordning kan polis eller ordningsvakt behöva tillkallas.